

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_32_INOVACE_CHK3_0560_KUB

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu: Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony: III/2
Datum vytvoření: 11.3. 2013
Autor: Ing. Eva Kubíčková
Určeno pro předmět: Chemie
Tematická oblast: Deriváty uhlovodíků
Obor vzdělání: Kosmetické služby (69-41-I/01) 3. ročník

Název výukového materiálu: Sulfonové kyseliny

Popis využití: Výukový materiál pro žáky s úkoly s využitím dataprojektoru, notebooku

Čas: 20 minut

Sulfonové kyseliny

- Sulfonové kyseliny se odvozují od uhlovodíků nahrazením atomů vodíku sulfoskupinou $-\text{SO}_3\text{H}$
- Sulfoskupina je jednovazná a lze ji odvodit od kyseliny sírové H_2SO_4 oddělením hydroxylové skupiny $-\text{OH}$:

kyselina sírová   sulfoskupina

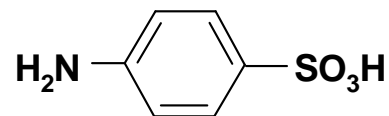
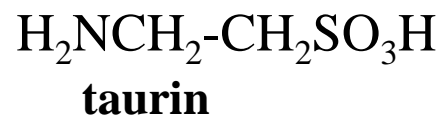
□ **Názvosloví:**

- Od příslušných uhlovodíků připojením zakončení **–sulfonová kyselina:**

$\text{CH}_3\text{-SO}_3\text{H}$ methansulfonová kyselina

$\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-SO}_3\text{H}$ 1-propansulfonová kyselina

- Dvě sulfonové kyseliny, jejichž molekuly obsahují též aminoskupinu –
 NH_2 , se přednostně pojmenovávají **triviálními názvy:**

kyselina sulfanilová

□ **Užití:**

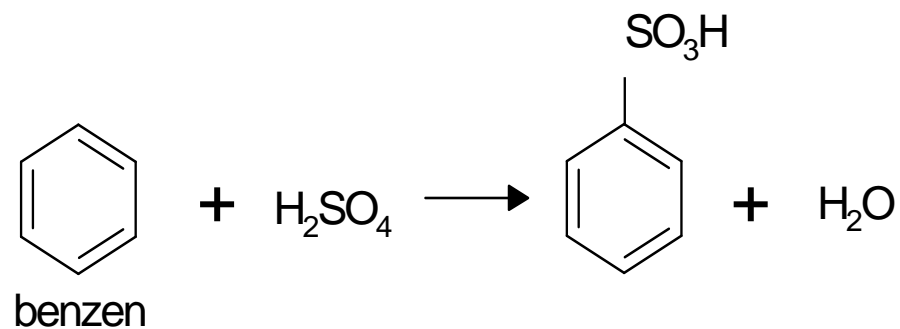
□ barvířství

□ textilní průmysl

□ namáčecí a prací prostředky

□ sodné soli některých sulfonových kyselin
slouží jako prací prostředky (saponáty)

-
- Významné jsou také aromatické sulfonové kyseliny, které se připravují **sulfonací**, tj. přímým působením koncentrované kyselina sírové na areny, např.:

-
-
- **Aromatické sulfonové kyseliny** se užívají k výrobě důležitých barviv a léčiv.

Cvičení:

---

1. Odvod'te racionální vzorce následujících sloučenin: a) 1,3,5,-benzotrisulfonová kyselina, b) 2-propansulfonová kyselina
2. Odvod'te systematické názvy: a) taurinu b) kyseliny sulfanilové
3. Charakterizujte hlavní použití sulfonových kyselin.

Zdroje

- Doc.RNDr. Jan Čipera, CSc., Chemie A pro střední odborná učiliště, 1.vydání, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1984